

KØBENHAVNS BYRET DOM

afsagt den 23. juni 2022

Sag BS-6937/2017-KBH

Offentligt Ansattes Organisationer, OAO
som mandatar for
A
(advokat Karen-Margrethe Schebye)

mod

DSB
(advokat Christian K. Clasen)

Biintervenient:
Medarbejder- og Kompetencestyrelsen
(advokat Anita Strauss Sørensen)

Denne afgørelse er truffet af dommer Koch Clausen.

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen er anlagt den 21. december 2017.

Sagen angår navnlig, om enken efter en tjenestemand i det foreliggende tilfælde har ret til 3 måneders efterindtægt efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 1, eller 12 måneders efterindtægt efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2. Derudover er der spørgsmål om den månedlige efterindtægts størrelse.

Sagsøgeren, Offentligt Ansattes Organisationer, OAO, som mandatar for A, har fremsat følgende påstande over for sagsøgte, DSB:

Principalt

DSB tilpligtes til sagsøger at betale kr. 408.595,56 med tillæg af sædvanlig procesrente fra de enkelte ydelsers forfald, til betaling sker:

For kr. 7.764,05 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. januar 2015

For yderligere kr. 7.764,05 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. februar 2015

For yderligere kr. 7.764,05 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. marts 2015

For yderligere kr. 42.811,49 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. april 2015

For yderligere kr. 42.811,49 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. maj 2015

For yderligere kr. 42.811,49 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. juni 2015

For yderligere kr. 42.811,49 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. juli 2015

For yderligere kr. 42.811,49 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. august 2015

For yderligere kr. 42.811,49 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. september 2015

For yderligere kr. 42.811,49 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. oktober 2015

For yderligere kr. 42.811,49 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. november 2015

For yderligere kr. 42.811,49 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. december 2015.

Subsidiært

DSB tilpligtes til sagsøger at betale kr. 315.426,96 med tillæg af sædvanlig procesrente fra de enkelte ydelsers forfald, til betaling sker:

For kr. 35.047,44 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. april 2015

For yderligere kr. 35.047,44 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. maj 2015

For yderligere kr. 35.047,44 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. juni 2015

For yderligere kr. 35.047,44 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. juli 2015

For yderligere kr. 35.047,44 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. august 2015

For yderligere kr. 35.047,44 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. september 2015

For yderligere kr. 35.047,44 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. oktober 2015

For yderligere kr. 35.047,44 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. november 2015

For yderligere kr. 35.047,44 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. december 2015.

Mere subsidiært

DSB tilpligtes til sagsøger at betale kr. 23.292,15 med tillæg af sædvanlig procesrente fra de enkelte ydelsers forfald, til betaling sker:

For kr. 7.764,05 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. januar 2015

For yderligere kr. 7.764,05 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. februar 2015

For yderligere kr. 7.764,05 med tillæg af sædvanlig procesrente fra den 1. marts 2015.

Uenigheden om opgørelsen af den månedlige efterindtægt angår følgende poster:

Skatteværdi sundhedsfors.	51,60 kr.
Gruppeliv for tjm. m.fl.	108,35 kr.
Overført pension Ag Pr. til Sampension Supl tjm	262,43 kr.
Pensionsdækningsbidrag	<u>7.341,67 kr.</u>
I alt	<u>7.764,05 kr.</u>

DSB har fremsat påstand om frifindelse.

Sagen var oprindeligt anlagt tillige mod Moderniseringsstyrelsen, men den del af sagen er hævet af sagsøgeren. Sagsøgeren og Moderniseringsstyrelsen er enige om, at der i det forhold ikke skal betales sagsomkostninger.

Moderniseringsstyrelsen er herefter indtrådt i sagen som biintervenient til støtte for DSB.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

B, som var født i 1952, var fra 1977 tjenestemandsansat i forskellige stillinger i DSB, herunder i en lang årrække som lokomotivfører. Efter den foreliggende karriereliste var han fra 1. maj 2013 ansat som kontorbetjent.

B blev syg med uhelbredelig kræft. Der foreligger en sygefraværsliste for de senest 5 år frem til 1. oktober 2014 med et væsentligt antal fraværsdage.

Der foreligger en lønseddel for B udskrevet den 21. november 2014 for december måned 2014.

Der foreligger endvidere lønsedler vedrørende udbetaling af efterindtægt til A for perioden januar – marts 2015.

Det er under hovedforhandlingen oplyst, at den månedlige efterindtægt svarer til de arbejdsmarkedsbidragspligtige ydelser på Bs lønseddel for december 2014, 34.582,99 kr., med tillæg af et beløb på 262,43 kr., som på Bs lønseddel er betegnet "Overført pens AG Pr. til Sampension Supl tjm".

B fik den 16. december 2014 efter ansøgning bevilget afsked med udgangen af december 2014. B afgang ved døden den 23. december 2014.

Ligeledes den 23. december 2014 meddelte Arbejdsskadestyrelsen i et brev til B, at den anmeldte sygdom var anerkendt som arbejdsskade, og at han var tillagt godtgørelse for varigt mén på 20 procent. I afgørelsen hedder det:

"Din lungekræft er en arbejdsskade.

Din lungekræft opfylder kravene for anerkendelse efter fortegnelsen over erhvervsygdomme punkt K.4.1, fordi du har været relevant udsat for asbest.

Du har i perioden fra 1970 til 1974 været ansat som maskinarbejder ved Helsingør Værft. Både i hallen, hvor du havde din hovedarbejdsplads og i maskinrummene i skibene var du sekundært eksponeret for asbest. Der har været tale om fra let til moderat forureningsniveau med asbestfibre. Det menes dog ikke, at du selv har arbejdet direkte med asbest.

Du har fra 1974 til 1977 været ansat i Søværnet, hvor du arbejdede i maskinrum på motortopedobåde med reparation og vedligeholdelse. Ved dette arbejde har der ligeledes været tale om eksponering for asbest. Det kan dog ikke oplyses, hvorvidt du selv har pillet ved isolering eller om du har haft en aktiv rolle i forbindelse med asbest.

Efterfølgende har du fra 1997 [rettelig 1977] været ansat ved DSB som lokomotivfører. Du kørte de første 2 år med brune S-tog som indeholdt asbest. I førerkabinen var der asbest ude i isoleringen, et sted man flere gange om dagen skulle ud

og inspicere. Der foreligger målinger som har vist et begrænset asbestniveau i førerkabinen.

Du kørte derefter 1 år med røde S-tog som kan have indeholdt asbest i de tidligste årgange. herefter havde du 5 år med ranger-lokomotiver. Fra 1985 til 2009 kørte du med diselelektriske KZ-lokomotiver og muligvis også med MY-lokomotiver som indeholdt asbest.

Det har ikke været muligt at få en bekræftelse fra dine arbejdsgivere. Da vi via tidligere sager, har en vis viden omkring asbestholdigt arbejde vurderer vi at sagen er til anerkendelse selv om vi ikke har fået en bekræftelse af dine arbejdsgivere.

På den baggrund anerkender vi din lungekræft som en arbejdsskade."

Ankestyrelsen forhøjede ved afgørelse af 19. februar 2015 mengraden fra 20 til 35 procent.

Ved brev af 23. februar 2015 meddelte DSB Bs enke, at hun som følge af, at B var ansat i DSB som lokomotivfører fra 1977-2009, formentlig havde været udsat for asbest i forbindelse med hans arbejde som S-togsfører, og havde fået en asbestrelateret sygdom, som var anerkendt af Arbejdsskadestyrelsen og havde udløst en méngodgørelse, var berettiget til en økonomisk kompensation på 181.485 kr. i henhold til en aftale mellem DSB og de faglige organisationer i DSB.

Retslægerådet har afgivet en udtalelse af 11. maj 2021 til brug for sagen, hvori det hedder:

"...

Spørgsmål 1:

Retslægerådet bedes oplyse, om det positivt kan konkluderes, hvad årsagen til afdøde Bs lungekræft var - herunder om årsagen var asbestpåvirkning, rygning eller strålebehandling.

Retslægerådet bedes begrunde sit svar.

Afdøde har været udsat for både asbest, tobaksrygning og stråling, som alle er kendte risikofaktorer for udvikling af lungekræft. Det er ikke muligt at angive én enkelt årsag til sygdommen.

Spørgsmål 2:

Hvis spørgsmål 1 ikke kan besvares, bedes Retslægerådet oplyse, hvad den eller de mest sandsynlige årsag(er) til afdøde Bs lungekræft var - herunder om årsagen var asbestpåvirkning, rygning eller strålebehandling.

Retslægerådet bedes begrunde sit svar.

Hver enkelt af de nævnte faktorer øger sandsynligheden for udvikling af lungekræft med nogenlunde sammenlignelig risiko. Dog er dokumentationen for eksponeringen for tobaksrøg og for stråling bedre end for eksponeringen for asbest. Såvel afdødes rygning (20 pakkeår, rygeophør 20-25 år før sygdomsdebut) og udsættelse for stråling i forbindelse med behandling medfører omkring en fordobling af risikoen sammenlignet med ikke-eksponerede. Der er en noget større usikkerhed omkring størrelsen af asbestudsættelsen. Den mest betydende asbesteksponering er uden tvivl foregået i årene fra 1970 til 1977 på skibsværft og på motortorpedobåde, men det er ikke muligt at beregne asbestfiber-udsættelsen ud fra de oplysninger, som pårørende til afdøde har kunne give (Arbejdsmedicinsk erklæring af 23. december 2014). Ud fra kendskab til asbestbrug på Helsingør Værft, kan udsættelsen her have været betydelig, afhængig af arbejdsfunktioner. Ligeledes kan udsættelsen have været betydelig i maskinrum på motortorpedobåde, igen afhængig af arbejdsfunktioner. Der foreligger målinger fra førerkabinen på asbestisolerede tog (finske, svenske og britiske), som samstemmende har vist lave fiberniveauer, omkring 0,1 fiber/milliliter eller lavere. Muligvis har særlige forhold gjort sig gældende for sagsøgers arbejdsfunktioner, som kan have medført en større udsættelse (for eksempel ved reparationer), men det findes ikke nærmere oplyst. Den samlede asbestudsættelse kan have haft et niveau, som, ligesom de to andre faktorer, medfører en fordobling af risikoen for lungekræft. Retslægerådet finder det ikke muligt at afgøre, hvilken eller hvilke af disse tre faktorer, der har været mest betydende.

Spørgsmål 3:

I sin afgørelse af den 19. februar 2015, hvor der henvises til Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af 23. december 2014, har Ankestyrelsen anført, at det efter en skønsmæssig vurdering slås fast, at 2/3 af Bs samlede men på 100 procent med overvejende sandsynlighed skyldes noget andet end arbejdsskaden. Efter As opfattelse siger dette imidlertid ikke noget om, hvorvidt B ville være død alene på grund af den arbejdsbetingede sygdom.

A ønsker derfor, at Retslægerådet også tager stilling til, hvilken betydning, om nogen, Bs forudgående sygdom har haft for den dødelige udgang af den arbejdsbetingede sygdom, og om Bs arbejdsbetingede sygdom alene kunne føre til døden.

Ankestyrelsens afgørelse af 19. februar 2015 (sagens bilag 3) vedlægges som bilag til Retslægerådet. Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af 23. december 2014 (sagens bilag 2) vedlægges som bilag til Retslægerådet.

Som anført i besvarelsen af spørgsmål 2, så er det muligt, at afdøde har været udsat for asbest i et omfang der fordobler risikoen for udvikling af lungekræft, som dermed er arbejdsbetinget. Lungekræft forårsaget af asbest kan alene føre til døden (og vil oftest gøre det). Afdødes forudgående sygdom i form af Morbus - Hodgkin og behandling heraf har ikke haft betydning for, om hans lungekræft var dødelig, men har øget hans risiko for at få sygdommen.

..."

Forklaringer

Ingen har afgivet forklaring.

Parternes synspunkter

Sagsøgeren har i sit sammenfattende processkrift anført følgende anbringender:

" ...

Til støtte for den nedlagte påstand gøres det gældende, at A er berettiget til efterindtægt efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2.

A er i øvrigt – uafhængigt af om der er ret til efterindtægt i yderligere ni måneder efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2 – berettiget til at modtage efterbetaling af den for lidt ydede efterindtægt i forhold til de allerede ydede 3 måneders efterindtægt, idet betalingen ikke er blevet udmålt korrekt efter tjenestemandspensionslovens § 21.

Retten skal tage stilling til følgende spørgsmål:

- 1) Hvordan kravet i tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2, om, at en tjenstemands død skal være en umiddelbar følge af en tilskadekomst under arbejdets udførelse, skal fortolkes,
- 2) Om der konkret i nærværende sag er grundlag for at tildele A yderligere ni måneders løn, og
- 3) Om A er berettiget til efterbetaling af efterindtægt, jf. tjenestemandspensionslovens § 21.

Det første spørgsmål er det oprindelige grundlag for nærværende sagsanlæg jf. Medarbejder- og Kompetencestyrelses begrundelse for at afvise Dansk Jernbaneforbunds krav om betaling af yderligere efterindtægt. Der er tale om et principielt spørgsmål, som vil få betydning for den fremadrettede fortolkning af tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2, og rettens afgørelse om bestemmelsens fortolkning er udslagsgivende for sagens andet spørgsmål.

Sagsøger gør gældende, at det er tilstrækkeligt til afgørelse af denne sag og de nedlagte påstande, at retten foretager en fortolkningen af de nævnte bestemmelser i tjenestemandspensionsloven. Retten kan således alene ud fra en fastlæggelse af fortolkningen af bestemmelsen, henset til at parterne ikke er uenige om sagens faktum, herunder at der er årsagsammenhæng mellem udsættelsen for asbest og dødsfaldet, jf. side 2 i retsbog af 19. september 2018, foretage en vurderingen af, hvorvidt A er berettiget til yderligere ni måneders efterløn.

Sagsøgte har således i henhold til de faktiske forhold har anerkendt, at As ægtefælle fik en arbejdsskade og det kan lægges til grund, at det var denne skade, der førte til døden.

Det gøres i tillæg hertil gældende, at Bs dødsfald opfylder betingelserne i tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2, for at udløse ret til udvidet efterindtægt, idet Bs dødsfald var en umiddelbar følge af en tilskadekomst (lungekræft), der opstod ved udførelsen af tjenesten.

For så vidt angår fortolkningen af tjenestemandspensionslovens § 22 gøres følgende gældende:

Den nugældende formulering af bestemmelsen blev vedtaget i 1969, jf. bilag 10, og forarbejderne hertil angav, at den gældende efterindtægtsordning er "*en fastholdelse af tidligere ordninger inden for rammerne af en forenklet lovtæst.*"

Betegnelsen "*tidligere ordninger*" refererer til selve etableringen af retten til udvidet efterindtægt umiddelbart under og efter 2. verdenskrig. I forbindelse med vedtagelsen blev der lagt vægt på følgende formål med ordningen i dels det lovforberedende arbejde og i forbindelse med vedtagelsen:

Lønningskommissionen i 1943-44, bilag 12:

- 1) Tilgodese risikomomentet for udsatte tjenestemænd
- 2) Liberal fortolkning af anvendelsesområdet for den udvidede efterindtægtsordning
- 3) Udvidet efterindtægt skulle gælde tjenestemænd "*omkommet under tjenesten*"

I lovvedtagelsen i 1944:

- 4) Den udvidede efterindtægtsordning skulle omfatte tjenestemænd, der "*omkommer ved Udførelsen af sin tjeneste eller afgaar ved Døden som følge af Tilskadekomst i Tjenesten, og Dødsfaldet indtræder som umiddelbar Følge af Tilskadekomsten*" (egen understregning)
- 5) Betoning af tilskadekomst som led i tjenesten som det centrale kriterium, bilag 12.

Det fremhæves i øvrigt, at der fra forslagetets udformning i Lønningskommissionen til vedtagelse af den udvidede efterindtægtsordning i lovform skete en udvidelse af anvendelsesområdet til også at omfatte tjenestemænd, som omkom som følge af tilskadekomst i tjenesten. Denne udvidelse indikerer, at det (alene) er afgørende for, hvorvidt man har ret til udvidet efterindtægt, om døden indtrådte som følge af tjenestens udførelse – enten omgående i tjenesten eller efterfølgende som konsekvens af tilskadekomst i tjenesten.

Denne tolkning understøttes også af kursiveringerne i Lovtidende 1944, bilag 11, og af formålet om at tilgodese risikomomentet for de udsatte tjenestemænd og deres familier, bilag 12.

Det gøres gældende, at lovforarbejderne ikke understøtter en restriktiv fortolkning af retten til udvidet efterindtægt eller betoning af dødstidspunktet som styrende for denne ret. Det gøres derimod gældende, at bestemmelsen bør forstås udvidende, jf. finansministerens tilkendegivelse om en liberal fortolkning samt hans betoning af formålet om at kompensere tjenestemanden for risici og udvidelsen af anvendelsesområdet.

Den udvidede efterindtægt havde således til hensigt at sikre de efterladte til tjenestemænd, der omkom som følge af tjenesten, og derved indirekte at sikre fortsat bemanning af tjenestemandstillinger med forhøjet risiko for dødsfald enten omgående i tjenestens udførelse eller som følge af tilskadekomst under tjenesteudførelse.

En uklarhed i formuleringen/ordvalget af opstillede betingelser for opnåelse af sikringen må derfor fortolkes udvidende i forhold til formålet med etableringen af retten til efterindtægt, hvilket ministeren også tilkendegav, jf. ovenstående.

Denne formålsfortolkning understøttes også ved det i forbindelse med udvidelse af efterindtægtsordningen i 1969 passerede.

Her blev det således fastlagt, at selv dødsboer kunne være berettiget til efterindtægten, fordi lovgiver derved kunne "*tilgodese enlige tjenestemænds pårørende, hvis forsørgelse var afhængig af afdødes indtjening*".

Beskyttelsesformålet er altså det primære og det afgørende ved fastlæggelse af fortolkningen af bestemmelsen.

Det gøres i øvrigt gældende, at en kontekstbaseret fortolkning ligeledes understøtter As ret til udvidet efterindtægt. Den udvidede efterindtægt skal således også fortolkes ud fra den kontekst, den optræder i – altså den samlede efterindtægtsordningslovgivning, som hjemler to former for efterindtægt: den korte og den udvidede.

Betingelsen for at opnå den korte efterindtægt var og er ikke, at tjenestemandens dødsfald skal være sket hverken som følge af tjenesten eller under tjenesten. Dødsfald uden tjenstlig tilknytning kan således også berettigede til den korte efterindtægtsordning – selv dødsfald efter fratreden fra tjenestestillingen var og er omfattet.

Ved indførelsen af den udvidede efterindtægtsordning indførtes et krav om et '*kvalificeret*' dødsfald, som skal opfyldes, for at man kan opnå udvidet efterindtægt. Kvalifikationen består i dødsfaldets tilknytning til tjenesten. Den korte efterindtægtsordnings kriterier forblev upåvirkede af den udvidede efterindtægtsordning.

Første passus i den udvidede efterindtægtsordning, "*afgaar ved Døden som Følge af Tilskadekomst i Tjenesten*", er alene et krav om tilskadekomstens tjenstlige tilknytning, hvilket efter sagsøgers opfattelse bekræftes af kursivering i Lovtidende i 1944 af ordene *Tilskadekomst i Tjenesten*.

Anden passus, "*Dødsfaldet indtræffer som umiddelbar Følge af Tilskadekomsten*", er ikke en yderligere betingelse for opnåelse af retten til den udvidede efterindtægt, men alene et kausalitetskrav.

Denne fortolkning overflødiggør i øvrigt en diskussion, som på ingen måde i forarbejderne til loven ses at have været antaget nødvendig eller ses at have været forudset risikoen for, om, hvornår der *præcist* er forløbet for lang tid fra tilskadekomsten til dødsfaldet, til at dødsfaldet ikke længere kvalificerer til udvidet efterindtægt, hvilken diskussion den af sagsøgte og biintervenienten anlagte fortolkning vil initiere.

Indlæsning i lovens tekst af et sådant tidsmæssigt kriterium har af denne grund formodningen mod sig.

Ovenstående kontekstbaserede fortolkning harmonerer med lovforarbejderne, lovens formål samt den senere ordlydsudformning af bestemmelsen. Tolkningen harmonerer endvidere med beskrivelsen af den udvidede efterindtægtsordning i lovforarbejderne til 1969-loven (der som nævnt ovenfor ikke tilsigtede nogen ændring af ordningerne).

Det gøres herefter gældende, at allerede fordi det må kunne lægges til grund som ubestridt, at B døde som følge af tilskadekomst pådraget i tjenesten (lungekræft), er A som efterladt ægtefælle til B berettiget til udvidet efterindtægt efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2.

DSB's henvisninger til bilag 2 og bilag 3 formår imidlertid at skabe usikkerhed om betydningen af eventuelle konkurrerende skadesårsager i forhold til vurderingen af, hvorvidt A er berettiget til at modtage en udvidet efterindtægt, jf. tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2.

Det gøres gældende, at usikkerhed om, hvorvidt der har foreligget konkurrerende skadesårsager, der kunne bidrage til, at Bs varige mén er på 100 %, er underordnet i forhold til nærværende sag, da det under alle omstændigheder er fastlagt af både Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen, at Bs tilskadekomst var en arbejdsskade, og at denne har været med til at danne Bs varige mén. Det er således direkte fastlagt, at lungekræften havde en tjenstlig tilknytning.

Retslægerådet har afgivet sin udtalelse i sagen den 11. maj 2021, som blandt andet angår vurderingen af mulige konkurrerende årsager til Bs lungekræft og sagsøger har følgende bemærkninger hertil.

Under spørgetemaets første spørgsmål er Retslægerådet kommet frem til, at det ikke er muligt at angive én enkelt årsag til Bs sygdom, idet Retslægerådet har angivet, at både asbest, tobaksrygning og stråling er kendte risikofaktorer for udviklingen af lungekræft.

Med henvisning til U.1989.1108H gøres det gældende, at eventuelle øvrige mulige faktorer ikke bør have afgørende betydning for rettens afgørelse af sagen. Højesteret kom således i den nævnte sag frem til, at arbejdsgiveren skulle betale erstatning, idet der var tale om en større virksomhed, og idet dennes ledelse var bekendt med faren ved produktionen, da de ansatte var blevet ramt af sygdommens alvorlige følger, og at anvendelsen af asbest i virksomhedens produktion til sidst havde måttet ophøre. Højesteret kom frem til sit resultat på trods af indsigelser fra arbejdsgiveren om egen skyld med henvisning til de skadelidtes rygning, idet tobaksrygning ikke ansås for en egen skyld, der kunne medføre nedsættelse af erstatningsansvaret.

Der blev i øvrigt med dommen statueret erstatningspligt også i tilfælde, hvor Retslægerådet ikke havde anset asbeststøvet for den væsentligste årsag til skader.

Retslægerådets besvarelse i nærværende sag giver i øvrigt ikke grundlag for at konkludere, at det kan udelukkes, at det forhold, at B har været påvirket af asbest under sin ansættelse hos DSB, har været en afgørende faktor i forhold til udvikling af lungekræft og dermed været af afgørende betydning for hans død som følge af lungekræft.

For så vidt angår spørgetemaets andet spørgsmål har Retslægerådet oplyst, at asbest, rygning og strålebehandling øger sandsynligheden for udvikling af lungekræft med nogenlunde sammenlignelig risiko. Derudover kan det konstateres, at der er usikkerhed omkring størrelsen af Bs asbesteksponering. På trods af denne usikkerhed forbundet med Retslægerådets udtalelse omkring Bs asbest-eksponering, herunder særligt om asbesteksponeringen under hans ansættelse hos DSB, kan det konstateres, at asbestudsættelsen hos DSB indgår i den samlede asbestpåvirkning, som medfører en fordobling af risikoen for lungekræft.

Der henvises for så vidt angår asbestpåvirkningen hos DSB til sagens bilag 2, side 2, hvoraf det fremgår:

[...]

Efterfølgende har du fra 1997 været ansat ved DSB som lokomotivfører. Du kørte de første 2 år med brune S-tog som indeholdt asbest. I førerkabinen var der asbest ude i isoleringen, et sted man flere gange om dagen skulle ud og inspicere. Der foreligger målinger som har vist et begrænset asbestniveau i førerkabinen.

Du kørte derefter 1 år med røde S-tog som kan have indeholdt asbest i de tidligste årgange. Herefter havde du 5 år med rangerlokomotiver. Fra 1985 til 2009 kørte du med diselektrisk MY-lokomotiver og muligvis også med MY-lokomotiver som indeholdt asbest.

Det har ikke været muligt at få en bekræftelse fra dine arbejdsgivere. Da vi via tidligere sager, har en vis viden omkring asbestholdigt arbejde vurderer vi at sagen er til anerkendelse selv om vi ikke har fået en bekræftelse af dine arbejdsgivere.

[...]

For nærværende gøres det således gældende, at asbestudsættelse i de omfang, som B har oplevet som ansat hos DSB udgør enten den afgørende eller i det mindste en medvirkende årsag til, at B blev syg med lungekræft, og det gøres gældende at B ikke ville fået dødelig lungekræft, såfremt han ikke havde været eksponeret for asbest under sin ansættelse hos DSB.

Retslægerådets udtalelse for så vidt angår det tredje spørgsmål viser i øvrigt, at Retslægerådet konkluderer, at det er muligt, at B under udførelse af sit arbejde har været udsat for asbest i et omfang, der fordobler risikoen for udvikling af lungekræft, hvorfor udviklingen heraf er arbejdsbetinget.

Det konstateres også, at lungekræft forårsaget af asbest alene kan og oftest vil føre til døden. Retslægerådet udtaler også, at Bs tidligere sygdom i form af Morbus Hodgkin og behandlingen heraf ikke har haft betydning for, om hans lungekræft var dødelig, men alene har øget risikoen for at få sygdommen. Der er således en direkte forbindelse mellem den arbejdsbetingede sygdom og døden, hvorfor forudsætningen for at oppebære den forhøjede pension er opfyldt.

Anbringender for så vidt angår størrelsen af efterindtægten

Efter tjenestemandspensionslovens § 21 skal der ydes et beløb svarende til den sidst udbetalte lønningsindtægt.

Den sidste lønningsindtægt var kr. 42.619,46, jf. bilag 16. Dette beløb udgjorde fast og påregnelig løn, tillæg og pension, jf. cirkulære nr. 9600 af 6. december 2011 om beregning af løn under betalt fravær mv. Det gøres derfor gældende, at den månedlige efterindtægt, A er berettiget til efter tjenestemandspensionslovens § 21, er kr. 42.619,46 i perioden januar til marts 2015 og kr. 42.811,49 i perioden april til december 2015, jf. tjenestemandspensionslovens § 27 a.

Den subsidiære påstand

Den subsidiære påstand finder anvendelse, såfremt retten mod forventning ikke skulle lægge sagsøgers udlægning af tjenestemandspensionslovens § 21 til grund, men giver sagsøger medhold i retten til udvidet efterindtægt efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2.

Den mere subsidiære påstand

Den mere subsidiære påstand finder anvendelse, såfremt kravet om yderligere 9 måneders efterindtægt efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2, mod forventning afvises af retten, men sagsøgers påstand i forhold til rette beløb efter tjenestemandspensionslovens § 21 opnår medhold.

..."

Sagsøgte har i sit påstandsdokument anført følgende anbringender:

" ...

4.1 Ad retten til efterindtægt efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2 — den generelle fortolkning af bestemmelsen

4.1.1 Der gøres **overordnet gældende**, at det efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2, er en nødvendig, men ikke tilstrækkelig betingelse for retten til 12 måneders efterindtægt, at tjenestemanden dør som følge af tilskadekomst i tjenesten, idet det efter ordlyden af bestemmelsen også er en nødvendig betingelse, at dødsfaldet sker som en "umiddelbar følge" af tilskadekomsten.

4.1.2 Det gøres derfor **gældende**, at der skal ske frifindelse af DSB allerede som følge af en ordlydsfortolkning af § 22, stk. 2, idet ordlyden ikke giver B ret til 12 måneders eftervederlag.

4.1.3 Det gøres tilsvarende **gældende**, at det — som det fremgår af Lønningsskmissionens betænkning, bilag B — alene var lovgivers intention med at indføre en udvidet adgang til 12 måneders eftervederlag, at den skulle omfatte situationer, hvor en tjenestemand pludseligt og uventet dør, som følge af en ulykke i tjenesten, idet "*Dødsfald ved en Ulykke rammer en Familie ganske uforberedt, vil dette være særligt nyttigt at give de efterladte en længere Frist til Forberedelse af Overgangen til Pension*".

Der henvises i øvrigt til det oprindelige forslag til bestemmelsens formulering i § 3 i Normeringslovanordningen, nr. 108 for Finansåret 1944-1945, nr. 454, som også omtalt i svarskriftet punkt 4.5.

Om anvendelsesområdet for den foreslåede adgang til udvidet efterindtægt henvises videre til Lønningsskmissionen af 1943, 1. betænkning, side 143, hvoraf bl.a. fremgår:

"Netop fordi Dødsfald ved en Ulykke rammer en Familie ganske uforberedt, vil det være særlig nyttigt at give de efterladte en længere Frist til Forberedelse af Overgangen til Pensions."

Der henvises uddybende til svarskriftet punkt 4.7.

4.1.4 Dermed har formålet med bestemmelsen netop ikke været at dække andet og mere end dødsfald, som var en umiddelbar konsekvens af en tilskadekomst. Det **bestrides** i den forbindelse, at der er grundlag for den af B påberåbte "udvidende" og "liberale fortolkning" af § 22, stk. 2, idet det aldrig har været lovgivers hensigt, at ordningen skulle omfatte andet og mere end dødsfald, som tidsmæssigt indtræder umiddelbart sammen med/i forlængelse af tilskadekomsten — eksempelvis hvor en rangermedarbejder umiddelbart afdør ved døden som følge af en påkørsel af et tog.

Dermed understøtter formålet også den naturlige ordlydsfortolkning af bestemmelsen.

4.1.5 Bs synspunkt om, at ordene en "umiddelbar følge" alene er et kausalitetskrav og ikke indebærer et krav om tidsmæssig sammenhæng bestrides. Det gøres derimod **gældende**, at en tilskadekomst eller påvirkning af tjenestemanden, hvor døden ikke indtræder som en umiddelbar konsekvens, ikke er omfattet af retten til 12 måneders efterindtægt efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2. I konsekvens heraf er asbestpåvirkninger eller andre påvirkninger, som måske eller måske ikke på et senere tidspunkt kan udvikle sig til en sygdom, der måske eller måske ikke er dødelig, ikke omfattet af bestemmelsen — heller ikke selvom den pågældende tjenestemand rent faktisk måtte udvikle en sygdom og afgang ved døden.

4.1.6 I forhold til den konkrete sag gøres det i øvrigt **gældende**, at asbestpåvirkningen af B alene er en af tre hver for sig markante risikofaktorer, B har været udsat for i forhold til risikoen for at udvikle lungekræft. Ud over asbestpåvirkningen har B således også været gennem strålebehandling samt tidligere i mange år dagligt har røget 20 cigaretter. Selv for det tilfælde, at der var grundlag for den af B anførte liberale/udvidende fortolkning, er det derfor ikke konkret i forhold til tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2, godtgjort, at asbestpåvirkningen var årsagen til dødsfaldet. At det ikke er godtgjort, at dødsfaldet ikke var en "umiddelbar følge" af asbestpåvirkningen, understreges også af begrundelsen for Anke-/Arbejdsskadestyrelsens nedsættelse af ~graden, bilag 4. Selv for det tilfælde, at der tages udgangspunkt i Bs fortolkning af § 22, stk. 2, skal der derfor konkret ske frifindelse.

4.1.7 Det **bestrides**, når B anfører, at bemærkningerne i forarbejderne/ændringerne i adgangen til efterindtægt skulle "indikere", at der er grundlag for en udvidende fortolkning, hvorefter dødsfaldstidspunktet ikke tillægges betydning, og at bestemmelsen på baggrund af finansministerens tilkendegivelse må "fortolkes udvidende".

For det første giver ordlyden af bestemmelsen i tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2, ikke anledning til rimelig tvivl — herunder efterlader ordlyden ikke rum for Bs fortolkning af bestemmelsen.

For det andet fremgår det netop af Lønningskommissionens betænkning — hvilket B har undladt at henvise til i sin gennemgang af forarbejder i stævningen — at formålet med bestemmelsen var at dække dødsfald, som pludseligt indtræder, hvorfor familier ikke havde haft muligheder for at indrette sig på situationen.

For det tredje bestrides Bs anbringender om en kontekstuel fortolkning, idet lovgiver netop alene sigtede til, at umiddelbare/pludselige dødsfald skulle omfattes af retten til udvidede ret til efterindtægt efter § 22, stk. 2, mens andre dødsfald — herunder dødsfald længe efter en påvirkning/tilskadekomst gav mulighed for at indrette sig — fortsat er omfattet af den almindelige adgang til efterindtægt efter § 22, stk. 1.

Denne fortolkning understøttes også af, at DJ, HK og DSB netop har fundet anledning til at indgå en særskilt aftale om kompensation til asbestudsatte medarbejdere, bilag 5, som sikrer medarbejdere, der har fået anerkendt en asbestpåvirkning som en arbejdsskade, en ekstra kompensation.

Det gøres derfor gældende, at allerede på baggrund af en generel fortolkning af anvendelsesområdet for tjenestemandsløvens § 22, stk. 2, må der ske frifindelse, da døden ikke har været en umiddelbar konsekvens af en tilskadekomst.

4.2 Ad retten til efterindtægt efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2 — de konkrete forhold

4.2.1 For det tilfælde at retten finder, at der er grundlag for nærmere at vurdere, om et dødsfald flere år efter den hævdede skadegørende handling kan være en "umiddelbar" konsekvens af den skadegørende handling, gøres det udover ovenstående videre gældende, at B har været udsat for tre faktorer i form af asbest, tobaksrygning og stråling, som hver for sig og tilsammen forøgede risikoen for lungekræft med nogenlunde samme risiko. Det er i den forbindelse ikke muligt at afgøre, hvilken faktor som er den afgørende for udviklingen af lungekræft.

4.2.2 Det gøres videre gældende, at i forhold til asbesteksponeringen som repræsenterer skønsmæssigt 1/3 af forøgelsen af risikoen for lungecancer, er det af Retslægerådet fastslået, at den mest betydende asbesteksponering uden tvivl er foregået i årene fra 1970 til 1977 på skibsværft og på motortorpedobåde — altså inden tjenesteforholdet hos DSB. Derfor udgør den forøgede risiko for lungecancer som følge af asbestudsættelsen under tjenesten i DSB i det højeste ca. 1/9 af de samlede faktorer, der forøgede risikoen for lungecancer, og i realiteten udgør forøgelsen af risikoen formentlig noget mindre.

4.2.3 Det gøres på den baggrund gældende, at B ikke generelt har godtgjort, at der er årsagssammenhæng mellem den eksponering for asbest, han blev udsat for under tjenesten hos DSB, og så meget desto mindre har B godtgjort årsagssammenhæng i forhold til tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2's forstand, selv for det tilfælde, at der tages udgangspunkt i Bs liberale fortolkning af § 22, stk. 2.

4.3 Ad opgørelsen af rette efterindtægtsbeløb

4.3.1 Det gøres gældende, at DSB har opgjort størrelsen af efterindtægten i overensstemmelse med tjenestemandspensionslovens § 21, og at efterindtægten udgjorde 34.855,41 kr.

4.3.2 Det gøres i den forbindelse **gældende**, at det månedlige tjenestemandspensionsdækningsbidrag på 7.341,67 kr., som DSB betalte til staten, blev betalt til staten i medfør af DSB-lovens § 14 og ikke til B. Dette aktuarmæssigt fastsatte bidrag skal derfor selvsagt ikke medtages ved opgørelsen af Bs løn. Tilsvarende gøres det gældende, at skatteværdien

af sundhedsforsikringen på 51,60 kr., gruppeliv for tjm. m.fl. på 108,35 kr. og overført pension Ag Pr. på 262,43 kr. ikke skal medregnes ved beregningen af efterindtægt.

4.3.3 B har om forståelsen af tjenestemandspensionslovens § 27 a principalt gjort gældende, at *"en evt. ny procentregulering, der ville have været iværksat i den periode, som efterindtægten dækker... skal medregnes i efterindtægten."* DSB er for så vidt enig i dette synspunkt, men procentreguleringen skal selvsagt alene ske med virkning fra det tidspunkt, hvor den bliver iværksat, hvilket konkret var 1. april 2015. Dermed er det alene de månedlige udbetalinger, som ligger efter 1. april 2015, der i givet fald skal reguleres. Derimod skal der ikke — som B gør — også ske en regulering af efterindtægten forud for reguleringen. Dette ville i givet fald betyde, at efterindtægten for januar 2015 til marts 2015 ville være større, end lønnen ville have været, såfremt B ikke var død.

4.3.4 Bs forskellige opgørelser af månedslønnen efter og anbringender om forståelsen af tjenestemandspensionslovens § 21 og § 27 a bestrides derfor i det hele.

4.3.5 Samlet set gøres det derfor gældende, at der skal ske frifindelse af DSB for samtlige de nedlagte påstande.
..."

Biintervenienten har i sit sammenfattende processkrift anført blandt andet følgende:

" ...

1. BAGGRUNDEN FOR BIINTERVENTIONEN

...

Baggrunden for biinterventionen er, at spørgsmålet, som er under pådømmelse, vil få betydning for Medarbejder- og Kompetencestyrelsens fremtidige behandling af samme eller tilsvarende spørgsmål, jf. retsplejelovens § 252, stk. 2, idet lov om tjenestemandspension hører under Medarbejder- og Kompetencestyrelsens ressort, jf. cirkulære om Medarbejder- og Kompetencestyrelsen (cirkulære nr. 9817 af 27. september 2019) § 2, nr. 2.

2. ARGUMENTATION

Medarbejder- og Kompetencestyrelsen kan i det hele tilslutte sig DSB's fortolkning af tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2, som redegjort for i DSB's svarskrift og i Medarbejder- og Kompetencestyrelsens processkrift AII.

Det er Medarbejder- og Kompetencestyrelsens opfattelse, at tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2 alene omfatter situationer, hvor tjenestemanden dør som en umiddelbar følge af tilskadekomsten, og at dette står i modsætning til situationer, hvor tjenestemanden udsættes for en ulykke eller tilskadekomst, som senere leder til eller medvirker til dødens indtræden.

Det er således efter tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2 en nødvendig men ikke en tilstrækkelig betingelse for retten til 12 måneders efterindtægt, at tjenestemanden dør som følge af tilskadekomst i tjenesten, idet det efter ordlyden af bestemmelsen og dennes forarbejder også er en nødvendig betingelse, at dødsfaldet sker som en "umiddelbar følge" af tilskadekomsten.

Da der ikke med Bs dødsfald er tale om en umiddelbar følge af asbestpåvirkningen, er situationen ikke omfattet af anvendelsesområdet for tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 2, og DSB skal af den grund frifindes for As påstande.

3. OPGØRELSEN AF EFTERINDTÆGTEN

Medarbejder- og Kompetencestyrelsen kan tilslutte sig DSB's opgørelse af efterindtægten.

...

5. SAGSOMKOSTNINGER

Medarbejder- og Kompetencestyrelsen påstår sig som biintervenient *ikke* tilkendt sagsomkostninger.

..."

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Ægtefællens ret til efterindtægt omfatter som udgangspunkt et tidsrum af 3 måneder efter tjenestemandens dødsfald, jf. tjenestemandspensionslovens § 22, stk. 1. Er tjenestemanden afdød som følge af tilskadekomst under udførelse af tjenesten er tidsrummet dog 12 måneder, jf. stk. 2.

Efter en naturlig sproglig forståelse af bestemmelsen i § 22, stk. 2, hvorefter dødsfaldet skal være en umiddelbar følge af tilskadekomst, omfatter den ikke et tilfælde som det foreliggende, hvor der er forløbet lang tid mellem, at B blev udsat for asbestpåvirkning under sin tjeneste i DSB og dødsfaldet, der indtraf efter længere tids sygdom.

Forarbejderne til bestemmelsen, hvorefter den længere periode på 12 måneder synes at være fastsat af hensyn til efterladte, der har været uforberedt på et dødsfald som følge af en ulykke, findes ikke at kunne føre til andet resultat.

Heller ikke det i øvrigt af sagsøgeren anførte kan føre til et andet resultat.

A har derfor ikke krav på efterindtægt i mere end 3 måneder.

Det fremgår af tjenestemandspensionslovens § 21, at efterindtægten for hver måned udgør et beløb svarende til den sidst udbetalte lønningsindtægt eller pension.

Twisten om den månedlige efterindtægts størrelse angår 4 poster, som fremgår af Bs lønseddel for december måned.

Ad "Skatteværdi sundhedsfors.", 51,60 kr., og "Gruppeliv for tjm. m.fl.", 108,35 kr.

Retten bemærker, at disse beløb indgår i beløbet på 34.582,99 kr., som er arbejdsmarkedsbidragsgrundlaget på lønsedlen for december 2014. Da sidstnævnte beløb med tillæg af 262,43 kr. efter det under hovedforhandlingen oplyste udgør den udbetalte månedlige efterindtægt, er de to omtvistede beløb allerede indregnet i den udbetalte efterindtægt og skal således ikke betales på ny.

Ad "Overført pension Ag Pr. til Sampension Supl tjm", 262,43 kr.

Som nævnt ovenfor indgår også dette beløb i den udbetalte månedlige efterindtægt og skal således heller ikke betales på ny.

Ad "Pensionsdækningsbidrag", 7.341,67 kr.

Efter det foreliggende er beløbet udtryk for en intern afregning mellem DSB og staten, sådan at DSB bidrager med det pågældende beløb til dækning af statens pensionsforpligtelser over for den pågældende tjenestemandsansatte. Et sådant beløb kan ikke anses for en del af lønningsindtægten efter tjenestemandspensionslovens § 21.

Herefter frifindes sagsøgte i det hele.

Med hensyn til sagens omkostninger forholdes som nedenfor bestemt. Beløbet er fastsat som et efter sagens værdi, udfald og forløb passende beløb til dækning af advokatbistand. Det er oplyst, at sagsøgte er momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Sagsøgte, DSB, frifindes.

Sagsøgeren, Offentligt Ansattes Organisationer, OAO, som mandatar for A, skal inden 14 dage til sagsøgte, DSB, betale 50.000 kr. i sagsomkostninger.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.